

El col·lectiu *Entomologia a Catalunya*, en el marc del dia mundial de les abelles, ha difós un manifest on exposen la necessitat de conservar els herbassars. Aquest ha estat signat per més d'un centenar de naturalistes i científics de Catalunya, i compta amb el recolzament de desenes d'entitats conservacionistes i de defensa del territori i centres de recerca.

Els herbassars són comunitats compostes per diverses espècies de plantes herbàcies. Són hàbitat per a moltes espècies d'animals, com ara les abelles i les papallones, que proveeixen serveis ecosistèmics tan importants com la pol·linització.

Es poden trobar en marges de cultius, camins i carreteres, o fins i tot en parcs i jardins, i sovint pateixen mesures de gestió destructives, com ara segues agressives i l'aplicació d'herbicides.

L'aturada de l'activitat d'aquests últims mesos ha permès el desenvolupament dels herbassars en moltes d'aquestes zones, i n'ha constatat el valor i potencial ecològic. "En el context de crisi ecològica, crisi econòmica i emergència climàtica, creiem que és una bona oportunitat per repensar el model de gestió", apunta el manifest.

"Demaneu que es reconegui el valor ecològic dels herbassars com a reservoris de biodiversitat i proveïdors de serveis ecosistèmics, i que s'aposti per un règim de segues que en permeti el desenvolupament".

Manifest per a la conservació dels herbassars

Arran de la dràstica reducció de l'activitat dels darrers mesos, també en la gestió dels herbassars, EXPOSEM que:

La pèrdua d'hàbitats és la primera causa del declivi de la biodiversitat a nivell global[1].

A Catalunya, l'abandonament rural i la intensificació agrícola han suposat la pèrdua d'espais oberts i ambients seminatural (principalment prats i herbassars) i la consegüent davallada en les poblacions d'espècies que els són pròpies[2]. Aquestes espècies, d'ocells, papallones, abelles, i altres grups d'animals i plantes, intervenen en processos ecològics i proveeixen serveis ecosistèmics tan importants com la dispersió de llavors, la pol·linització o el control biològic de plagues.

Els marges de cultius, marges de camins i carreteres, rotondes i zones enjardinades de pobles i ciutats (parcs i jardins, escocells d'arbrat viari, etc.) amb un ús poc intensiu poden esdevenir un refugi per a les espècies pròpies dels espais oberts en declivi. Corresponen a cobertes vegetals dominades per espècies herbàcies majoritàriament espontànies, on hi ha una gran diversitat d'espècies[3] que tenen mides, èpoques de floració i tipus de flors i fruits molt diferents en un espai reduït. En conseqüència proveeixen multitud de recursos (pol·len, nèctar, matèria vegetal, substrats de nidificació, etc.) i, per tant, són hàbitat per a multitud de grups d'insectes: formigues, escarabats, papallones, abelles, etc., que intervenen en el funcionament dels ecosistemes i proveeixen de serveis ambientals i, alhora, ens permeten reconnectar amb la natura i gaudir-la ben a prop de casa[4].

Molts d'aquests herbassars ocupen zones marginals i s'han considerat tradicionalment hàbitats alterats o deixats perquè inclouen entre d'altres plantes ruderals que colonitzen

zones pertorbades, i plantes arvenses que competeixen amb plantes cultivades. Les espècies de plantes dels herbassars, doncs, reben el nom popular de “males herbes”. Per això han rebut una gestió molt dràstica i poc sostenible que sovint ha comportat l'aplicació d'herbicides i l'eliminació de tota la coberta vegetal. Evidentment, aquestes pràctiques provoquen la desaparició no només de les plantes, sinó també de les espècies animals associades als herbassars i, per tant, la simplificació de l'ecosistema i la pèrdua o l'afebliment de molts processos ecològics i dels serveis ecosistèmics associats.

Durant els últims dos mesos, l'aturada de l'activitat humana i un règim pluviomètric especialment favorable han permès que molts herbassars es desenvolupin. Molts experts arreu del territori han constatat que això, de retruc, ha permès la proliferació d'una gran quantitat de fauna associada, fins i tot en franca regressió a casa nostra, com és el cas de molts grups d'insectes. Per tant, s'ha posat de manifest el valor ecològic dels herbassars i el potencial que tenen quant a reservori de biodiversitat.

La tornada a l'activitat està comportant que molts herbassars siguin segats arran i que, per tant, es perdin tots aquests valors naturals i serveis. Entenem que s'han de dur a terme mesures de gestió de la vegetació per permetre els accessos als camins o la prevenció d'incendis. Però alhora defensem una gestió racional. S'hauria de garantir la conservació de la biodiversitat d'aquests hàbitats, especialment en aquells indrets, tant rurals com urbans, on la seva presència és compatible amb les necessitats logístiques i de seguretat. La domesticació de la natura i una concepció de neteja agressiva i destructiva allunya les persones del medi ambient i dificulta la sostenibilitat de l'activitat humana.

Per tot l'exposat anteriorment, DEMANEM:

- Un canvi de paradigma en la concepció del verd urbà, vores de camins i carreteres, per tal de reconèixer el valor i potencial ecològics dels herbassars que els ocupen. Com ja s'està fent en altres països[5], i cada cop des de més municipis catalans[6] [7], universitats, persones i col·lectius[8] [9], hem de defensar, des de la societat i des de les administracions públiques, els herbassars com a reservoris de biodiversitat i proveïdors de serveis ecosistèmics. Als espais naturals i seminaturals com a hàbitats d'alt valor ecològic, i a les ciutats com a autèntiques taques de vida amb alt valor ecològic i social[10].
- Una gestió coherent amb el context de crisi ecològica, crisi econòmica i emergència climàtica. Aquesta, tant en ambients naturals com urbans, ha d'estar basada en l'ús racional dels recursos i en el coneixement científic. La substitució de gespes per herbassars redueix considerablement l'ús d'aigua, mentre que permetre la dinàmica natural i l'establiment d'aquestes comunitats redueix també l'ús d'herbicides i el cost de la gestió. Finalment, una reducció en el nombre de segues -que s'haurien de dur a terme en els moments adequats per no interferir significativament en la reproducció de les espècies presents-, ja sigui en parcs o marges de carreteres, redueix considerablement la despesa de gestió associada[11]; i un règim de segues adequat maximitza la diversitat biològica d'algunes espècies en regressió, com ara les orquídiades[12].

Aquest manifest ha estat elaborat pel col·lectiu *Entomologia a Catalunya*